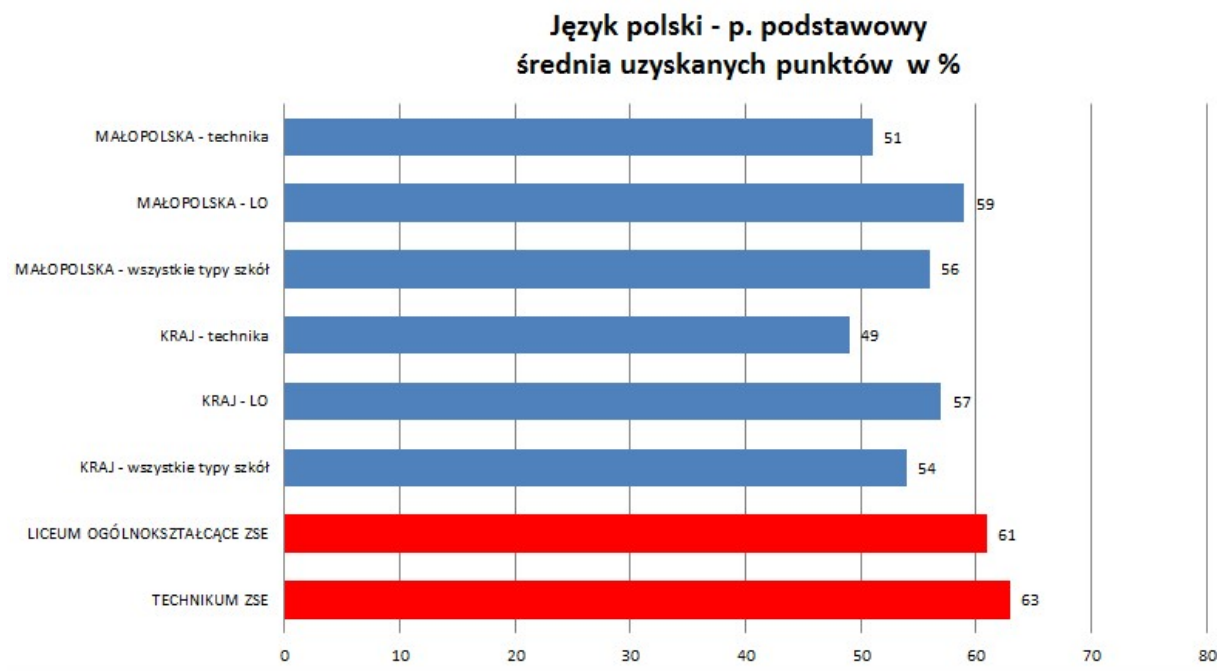

**ANALIZA WYNIKÓW
MATURY z języka polskiego
maj 2022
na podstawie wskaźników CKE**

**Opracowanie:
mgr Danuta Nowak**

Porównanie średnich wyników matury

Wnioski zostały przygotowane na podstawie **analizy ilościowej** wyników matury z języka polskiego.

Średnie wyniki matury z języka polskiego osiągnięte przez **absolwentów III Liceum Ogólnokształcącego** plasowały się na wyższym poziomie niż analogiczne wyniki absolwentów w województwie i w kraju

o **3%** wyższe średnie wyniki w województwie

o **7%** wyższe niż średnie wyniki w kraju

- Jeśli chodzi o **Technikum nr 3** to średnie wyniki również okazały się wyższe niż te osiągnięte przez absolwentów w kraju i w województwie

o **12%** wyższe niż średnie wyniki w województwie

o **14%** wyższe niż średnie wyniki w kraju

Jest to gorszy wynik od tego osiągniętego rok wcześniej, jeśli chodzi o liceum, a lepszy jeśli chodzi o technikum. Wyniki osiągnięte z konkretnych zadań arkusza maturalnego wskazują na konieczność dalszej pracy ukierunkowanej na podnoszenie jakości nauczania.

Wyniki osiągnięte przez absolwentów Technikum nr 3 są wyższe niż wyniki osiągnięte przez absolwentów III liceum.

Wnioski dotyczące wyników osiągniętych w poszczególnych zadaniach matury z języka polskiego w klasach liceum i technikum

Egzamin z języka polskiego na poziomie podstawowym polegał na rozwiązaniu dwóch zestawów zadań sprawdzających stopień rozumienia różnych warstw tekstu nieliterackiego, umiejętność przekształcania takiego tekstu, a także świadomość językową zdającego. Na egzaminie należało również napisać wypracowanie związane ze wskazanymi w tematach tekstami literackimi. Pierwszy zestaw zadań w części testowej arkusza dotyczył **tekstu Krzysztofa A. Wieczorka „Serce czy rozum? Emocje w argumentacji i perswazji”**. Do tekstu odnosiło się **6 zadań**: 1 zadanie zamknięte typu prawda-falsz, 4 zadania otwarte krótkiej odpowiedzi oraz zadanie wymagające rozszerzonej odpowiedzi tj. streszczenie. **Drugi zestaw zadań odnosił się do tekstu Grzegorza Jankowicza „Życie na poczytaniu”**. Do tego tekstu odnosiło się **8 zadań**: 1. zadanie, w którym należało rozstrzygnąć, na które pytanie zawarto odpowiedź w akapicie 2. tekstu Grzegorza Jankowicza, 2. Zadanie, w którym należało sformułować dwa argumenty potwierdzające przekonanie autora o wartości czytania literatury, 3. Zadanie, w którym trzeba było podać dwie cechy życia na poczekaniu, 4. zadanie, w którym uczeń musiał rozpoznać autora i tytuł utworu, z którego pochodzi zacytowany fragment, 5. zadanie, w którym należało rozstrzygnąć, czy Wokulski prowadził życie na poczytaniu?, w uzasadnieniu trzeba było odwołać się do podanego fragmentu, całej lektury, z której pochodzi fragment, oraz do artykułu Grzegorza Jankowicza, 6. zadanie, w którym trzeba było spośród podanych określeń A–E wybrać i zaznaczyć te, które charakteryzują język tekstu Grzegorza Jankowicza, 7. zadanie, w którym należało ocenić prawdziwość poniższych stwierdzeń odnoszących się do tekstu Grzegorza Jankowicza, zaznacz P, jeśli stwierdzenie jest prawdziwe, albo F – jeśli jest fałszywe.

Nr zadania	Treść polecenia	Wynik absolwentów III LO	Wynik absolwentów Technikum nr 3
1	Na które z poniższych pytań można znaleźć odpowiedź w tekście Krzysztofa A. Wieczorka? Zaznacz TAK, jeśli odpowiedź można znaleźć w tekście, albo NIE – jeśli nie można.	95	92

1.	Czego dotyczył przeprowadzony eksperyment?	TAK	NIE
2.	Jak badani reagowali na pozorne argumentowanie?	TAK	NIE
3.	Co pozwala człowiekowi kontrolować emocje?	TAK	NIE

Zadanie 1. było zadaniem zamkniętym (typu prawda-fałsz) i dotyczyło umiejętności odczytania sensu tekstu źródłowego. Zdający miał rozpoznać, jakie kwestie w swoim artykule porusza Krzysztof A. Wieczorek. Czytając tekst, powinien zauważyć, że autor w artykule odpowiada na pytania: Czego dotyczył przeprowadzony eksperyment? i Jak badani reagowali na pozorne argumentowanie?, ale nie poświęca uwagi czynnikom pozwalającym kontrolować człowiekowi emocje. Rozwiązanie zadania okazało się dla zdających **łatwe**

Nr zadania	Treść polecenia	Wynik absolwentów III LO	Wynik absolwentów Technikum nr 3
2	Sformułuj wniosek dotyczący wpływu emocji na człowieka, wynikający z eksperymentu opisanego w tekście Krzysztofa A. Wieczorka.	20	36

Zadanie 2., także badające umiejętność odczytania sensu tekstu źródłowego, wymagało sformułowania przez maturzystę wniosku, który wynikał z eksperymentu opisanego w tekście Krzysztofa A. Wieczorka, dotyczącego wpływu emocji na człowieka. Prawidłowe rozwiązanie wymagało uwzględnienia trzech elementów, które w eksperymencie miały znaczenie: 1) wzbudzenie negatywnych emocji / strachu 2) ustąpienie negatywnej emocji – uczucie ulgi 3) nieracjonalne decyzje / podatność na manipulację. Przy czym należy podkreślić, że akceptowano również odpowiedzi nieuwzględniające drugiego elementu, np. Przestraszony człowiek podejmuje nieracjonalne decyzje⁸. Sformułowanie wniosku wynikającego z eksperymentu, a nie z całego artykułu, np.: Skutkiem negatywnych emocji i ich nagłego ustąpienia są niewłaściwe decyzje podejmowane przez człowieka gwarantowało zdobycie punktu za rozwiązanie zadania 2. Rozwiązanie zadania okazało się dla zdających **trudne**. Błędy polegały na zbyt uogólnionych, nieprecyzyjnych odpowiedziach, odnoszących się do całego tekstu – nie do eksperymentu, np.: • Silne emocje powodują niewłaściwe decyzje. • Człowiek pod wpływem emocji działa pochopnie. • Emocje mają ogromny wpływ na człowieka. • Człowiek będący pod wpływem emocji nie myśli logicznie.

Nr zadania	Treść polecenia	Wynik absolwentów III LO	Wynik absolwentów Technikum nr 3
3	Na podstawie tekstu Krzysztofa A. Wieczorka wyjaśnij znaczenie wyrazów „serce” i „głowa” ujętych w cudzysłowach.	77	69

W rozwiązaniu zadania 3., sprawdzającego umiejętność odczytywania sensu utworu źródłowego, należało na podstawie tekstu Krzysztofa A. Wieczorka wyjaśnić znaczenie wyrazów „serce” i „głowa”. Poprawna odpowiedź wiązała się ze wskazaniem, że słowo „serce” oznacza ludzkie emocje/uczucia, zaś „głowa” – rozum, logiczne, racjonalne myślenie. Zadanie okazało się dla maturzystów **umiarkowanie łatwe**. Nieumiejętność wyjaśnienia znaczeń wyrazów i budowanie logicznie niepoprawnych odpowiedzi wynikały z niezrozumienia przez zdających polecenia i tekstu Krzysztofa

A. Wieczorka. Wśród błędnych odpowiedzi pojawiały się m.in. takie wyjaśnienia jak: serce: • wewnątrz człowieka • zlitowanie się np. datki na chore dzieci • myślenie • część ciała, która wpływa na emocje rozum: • odczuwanie • miejsce, do którego można apelować • część ciała, którą myślimy • wyjątkowy narząd.

Nr zadania	Treść polecenia	Wynik absolwentów III LO	Wynik absolwentów Technikum nr 3
4	Uzupełnij poniższe zdanie. Zaznacz odpowiedź wybraną spośród oznaczonych literami A i B oraz odpowiedź wybraną spośród oznaczonych literami C i D. Według autora artykułu, badania przywołane w tekście mogą stanowić A/B poglądu Schopenhauera o wpływie C/D na skuteczność przekonywania. A. potwierdzenie C. racjonalności B. zaprzeczenie D. uczuciowości	100	79

Zadanie 4. było zadaniem zamkniętym (na dobieranie) i sprawdzało umiejętność odczytywania sensu tekstu źródłowego. Od zdającego wymagano uzupełnienia zdania dotyczącego treści artykułu, tj.: • wskazania, czy badania przywołane w tekście mogą stanowić potwierdzenie poglądów Artura Schopenhauera, czy zaprzeczają tym poglądom • rozstrzygnięcie, czy poglądy filozofa odnoszą się do wpływu racjonalności, czy do wpływu uczuciowości na skuteczność przekonywania. **Zadanie było łatwe i zdecydowanej większości maturzystów nie sprawiło trudności**

Nr zadania	Treść polecenia	Wynik absolwentów III LO	Wynik absolwentów Technikum nr 3
5	Jaka funkcja tekstu dominuje w ostatnim zdaniu artykułu Krzysztofa A. Wieczorka? Zaznacz właściwą odpowiedź spośród podanych A–D. Uzasadnij swój wybór. A. Informatywna. B. Ekspresywna. C. Impresyjna. D. Poetycka. Uzasadnienie:	12	44

Zadanie 5. sprawdzało kompetencje językowe i było w pierwszej części zadaniem zamkniętym (wielokrotnego wyboru), zaś w drugiej części – zadaniem otwartym. Zdający miał najpierw rozpoznać funkcję, która dominuje w ostatnim zdaniu artykułu Krzysztofa A. Wieczorka, a potem sformułować uzasadnienie dla swego wyboru. Prawidłowa odpowiedź polegała na rozpoznaniu przez uczniów funkcji impresyjnej i uzasadnieniu wyboru poprzez odniesienia do tekstu źródłowego (np.: Użycie przez autora trybu rozkazującego dowodzi, że stara się on wpłynąć na odbiorców tekstu). **Zadanie okazało się dla maturzystów trudne.** Warunkiem przyznania punktu w części pierwszej było właściwe rozpoznanie funkcji, co niektórym zdającym przysparzało problemów ze względu na brak utrwalonej wiedzy dotyczącej funkcji językowych. W odpowiedzi najczęściej błędnie wskazywali funkcję informatywną. Warunkiem przyznania punktu w części 2. było poprawne rozpoznanie funkcji w części 1. i trafne uzasadnienie tego, że w ostatnim zdaniu tekstu Krzysztofa A. Wieczorka dominuje funkcja impresyjna. Niekiedy uczniowie rozpoznawali właściwą funkcję, ale nie potrafili uzasadnić swego wyboru: udzielali odpowiedzi logicznie niepoprawnych, mało precyzyjnych, nieodnoszących się do

tekstu źródłowego albo ograniczali się jedynie do podania definicji funkcji impresywnej, nie wiążąc odpowiedzi z tekstem Krzysztofa A. Wieczorka. Wśród błędnych odpowiedzi pojawiały takie jak: • Wzbudzenie emocji. • Przekazuje prawdę. • Wpływa na odbiorcę. • Dowodzi, że podejmowanie decyzji pod wpływem emocji nie jest właściwe. • Informuje o tym, jak należy podejmować decyzje.

Nr zadania	Treść polecenia	Wynik absolwentów III LO	Wynik absolwentów Technikum nr 3
6	Napisz streszczenie tekstu Krzysztofa A. Wieczorka Serce czy rozum? Emocje w argumentacji i perswazji, liczące 40–60 wyrazów	33	37

Zadanie 6. wymagało od maturzystów napisania streszczenia tekstu Krzysztofa A. Wieczorka Serce czy rozum? Emocje w argumentacji i perswazji. Prawidłowa realizacja powinna zawierać wyraźnie określony temat artykułu i wskazywać, co na ten temat napisano w tekście. Ponadto powinna być spójna, zachowywać odpowiedni poziom uogólnienia oraz mieścić się w przedziale 40–60 wyrazów. Wnikliwe odczytanie tekstu źródłowego warunkuje zredagowanie streszczenia poprawnego myślowo i językowo, dlatego zdający, pisząc streszczenie, powinien uważnie przeczytać tekst Krzysztofa A. Wieczorka i rozpoznać, o czym jest mowa w tekście oraz co na dany temat zostało powiedziane. Maturzysta powinien zauważyć, że tekst Krzysztofa A. Wieczorka dotyczy wpływu emocji na perswazję oraz wyjaśnić, na czym ten wpływ polega i jakie ma to znaczenie dla decyzji podejmowanych przez człowieka, np.: Człowiek rozchwiany emocjonalnie wcale nie postępuje racjonalnie, dlatego należy unikać sytuacji, kiedy rozstrzygamy ważne dla siebie sprawy, kierując się emocjami. **Maturzyści mieli poważne kłopoty z napisaniem poprawnego streszczenia.** Poziom wykonania zadania wyniósł 32 %, zatem należy uznać je za trudne. Zdający często formułowali niewłaściwy temat artykułu – nieprecyzyjny, nazbyt uogólniony, np.: • Tematem tekstu są emocje. • Krzysztof A. Wieczorek porusza problem badań nad emocjami człowieka. Redagowanie streszczenia bada umiejętności z obszarów I i III wymagań ogólnych. Aby osiągnąć pożądany efekt, należy nie tylko zrozumieć tekst i wydobyć kluczowe dla niego kwestie, ale także skonstruować wywód logiczny i precyzyjny językowo, podporządkowany streszczanemu pierwowzorowi. Na tegorocznym egzaminie maturalnym często to właśnie niskie kompetencje językowe maturzystów, zwłaszcza stosowanie nieprecyzyjnych sformułowań, były przyczyną trudności w przedstawieniu najważniejszych treści streszczanego artykułu. Wielu zdających nie rozumiało tekstu Krzysztofa A. Wieczorka, nie potrafiło sformułować poprawnego tematu poruszonego przez autora. Maturzyści mieli też problem z odpowiednim uogólnieniem streszczenia: z właściwym przetworzeniem informacji, wyeksponowaniem ważnych treści a pominięciem mniej istotnych. Zastrzeżenia budziła też spójność wyводу Egzamin maturalny – język polski Strona 22 z 62 w streszczeniu. Wielokrotnie język, którym posługiwali się zdający czynił streszczenie niejasnym i nielogicznym

Nr zadania	Treść polecenia	Wynik absolwentów III LO	Wynik absolwentów Technikum nr 3
7	Na które pytanie zawarto odpowiedź w akapicie 2. tekstu Grzegorza Jankowicza? Zaznacz właściwą odpowiedź	97	89

	spośród podanych A–D. A. Czy życie na poczekaniu ma negatywne aspekty? B. Jak należy okazywać zamiłowanie do czytelnictwa? C. Jak oceniać naukowe metody badania literatury? D. Czy literatura skłania człowieka do refleksji?		

Zadanie 7. było zadaniem zamkniętym, sprawdzającym umiejętności odczytywania sensu tekstu źródłowego. Maturzyści, rozwiązując je, musieli rozstrzygnąć, na które z czterech pytań można znaleźć odpowiedź w tekście Grzegorza Jankowicza *Życie na poczytaniu*. **Zadanie okazało się łatwe dla zdających**

Nr zadania	Treść polecenia	Wynik absolwentów III LO	Wynik absolwentów Technikum nr 3
8	Na podstawie 3. akapitu tekstu Grzegorza Jankowicza podaj dwa argumenty potwierdzające przekonanie autora o wartości czytania literatury.	83	85

Zadanie 8. wymagało od zdających skupienia się na akapicie 3. i sformułowania dwóch argumentów, potwierdzających przekonanie autora o wartości czytania literatury. Zadanie, sprawdzające umiejętność odczytywania sensu tekstu, wyróżniania i formułowania argumentów, było **umiarkowanie łatwe**, większość zdających zbudowało poprawne argumenty – wskazało, że literatura skłania do rozmowy, pomaga budować fundamentalne (podstawowe) więzi społeczne, pozwala lepiej zrozumieć świat. Błędy popełniane przez zdających w tym zadaniu wynikały najczęściej z nieumiejętnego budowania argumentów (niektórzy uczniowie formułowali pytania lub cytowali tekst źródłowy), z niezrozumienia polecenia lub z niedokładnej lektury tekstu Grzegorza Jankowicza (niektórzy maturzyści podawali argumenty niewynikające z akapitu 3.).

Nr zadania	Treść polecenia	Wynik absolwentów III LO	Wynik absolwentów Technikum nr 3
9	Na podstawie tekstu Grzegorza Jankowicza podaj dwie cechy życia na poczekaniu.	47	25

W zadaniu 9. sprawdzającym umiejętność odczytywania sensu tekstu, zadaniem zdających było podanie – na podstawie tekstu Grzegorza Jankowicza – dwóch cech życia na poczekaniu. Maturzyści w większości trafnie podawali te cechy, np.: • nazbyt szybkie • pozbawione radości i przyjemności • pasywne • wywołujące rozczarowanie • dające nadzieję na przeżycie przygody. Błędy popełnione przez niektórych zdających wynikały z mylenia pojęć charakteryzujących życie: na poczekaniu i na poczytaniu albo polegały na streszczaniu lub cytowaniu tekstu Jankowicza zamiast formułowania cech, np.: • nieprzyspieszające zanadto (cecha życia na poczytaniu) • ma posmak czegoś przygodowego (cytat – zdający niejednokrotnie zapominają, że mają odpowiadać tylko na podstawie tekstów i tylko własnymi słowami – chyba że w zadaniu polecono inaczej). **Zadanie okazało się umiarkowanie trudne**

Nr zadania		Wynik absolwentów	Wynik absolwentów

	Treść polecenia	III LO	Technikum nr 3
10	Podaj autora i tytuł utworu, z którego pochodzi zacytowany fragment Czy Wokulski prowadził życie na poczytaniu? W uzasadnieniu odwołaj się do podanego fragmentu, całej lektury, z której pochodzi fragment, oraz do artykułu Grzegorza Jankowicza.	10.1 – 30 10.2 - 27	10.1 - 33 10.2 - 31

W zadaniu 10. zamieszczony był fragment Lalki Bolesława Prusa. W części 10.1. sprawdzano znajomość lektury obowiązkowej i wymagano od maturzysty podania autora oraz tytułu cytowanego dzieła. **Zadanie okazało się trudne.** W nieprawidłowych rozwiązaniach niewłaściwie podawano imię czy nazwisko autora utworu, tytuł dzieła bądź błędnie wskazywano oba te elementy, np.: Władysław Prus „Lalka”, Witold Gombrowicz „Ferdynand”, Stefan Żeromski „Przedwiośnie”, Adam Mickiewicz „Pan Tadeusz”, Jan Wyspiański „Wesele”, Juliusz Słowacki „Lalka”, Stanisław Wokulski „Lalka”. Ostatni przykład zaskakuje, ponieważ zdający uznawali bohatera Lalki za autora, co świadczy o niesystematyzowanej wiedzy i nieznaności treści powieści wpisanej do kanonu lektur obowiązkowych. W części 10.2., sprawdzającej rozumienie sensu tekstu literackiego i nieliterackiego oraz znajomość treści lektury, zadaniem zdającego było rozstrzygnięcie, czy Wokulski prowadził życie na poczytaniu. W uzasadnieniu maturzyści musieli odwołać się do fragmentu Lalki zamieszczonego w arkuszu maturalnym, całej powieści Bolesława Prusa oraz do artykułu Grzegorza Jankowicza. Należy podkreślić, że za poprawne uznawano zarówno rozstrzygnięcie, że Wokulski prowadził życie na poczytaniu, jak i rozstrzygnięcie, że nie prowadził. Istotne było uzasadnienie zgodne z artykułem Jankowicza i lekturą obowiązkową. Zwiąż zadanie 10.2. okazało się dla maturzystów bardzo trudne. Wynikało to z kilku przyczyn: • braku odwołania do artykułu Grzegorza Jankowicza, np.: Wokulski prowadził życie na poczytaniu. Pod wpływem literatury kochał miłością szaleńczą, idealizując Izabelę Egzamin maturalny – język polski Strona 24 z 62 Łęcką, w której zakochał się po śmierci żony i dla której zdobył majątek. • braku odwołania w odpowiedzi do całej powieści Bolesława Prusa, np.: Stanisław Wokulski ma świadomość, że poezja Mickiewicza ukształtowała go, że przez nią zakochał się i idealizował swą wybrankę, że stała się fundamentem jego życia. • błędu rzeczowego znajdującego się w rozwiązaniu zadania, np.: Nie, Wokulski nie prowadził życia na poczytaniu, ponieważ odrzucał książki tak jak we fragmencie utworu Mickiewicza – nie cenił ich, nie kształtowały jego życia i psychiki, nie były dla niego fundamentem. • niezrozumienia, na czym polega życie na poczytaniu przedstawione w tekście źródłowym i myleniu pojęć życie na poczytaniu z życiem na poczekaniu, np.: Tak Wokulski prowadził życie na poczytaniu, dawał się nieść zdarzeniom w nieprzewidywalnym kierunku, na przykład nie miał wpływu na to, że zakochał się w Izabeli Łęckiej, będąc w teatrze. • treści niepoprawnych pod względem logicznym, np.: Stanisław Wokulski tak samo jak Mickiewicz nie jest w stanie odgonić się od pogoni za kobietą.

Nr zadania	Treść polecenia	Wynik absolwentów III LO	Wynik absolwentów Technikum nr 3
11	Spośród podanych określeń A–E wybierz i zaznacz te, które charakteryzują język tekstu Grzegorza Jankowicza. A. liczne terminy naukowe B. posługiwanie się cytataми C.	33	29

	słownictwo wartościujące D. nagromadzenie neologizmów E. używanie zdań złożonych		

Umiarkowanie trudne było zadanie 11. (zamknięte) sprawdzające umiejętność rozpoznania cech danego tekstu i zastosowanych w nim środków językowych. Zadanie polegało na wybraniu i zaznaczeniu określeń charakteryzujących język tekstu Grzegorza Jankowicza. Maturzyści musieli rozpoznać, że autor stosował słownictwo wartościujące i używał zdań złożonych.

Nr zadania	Treść polecenia	Wynik absolwentów w III LO	Wynik absolwentów w Technikum nr 3												
12	Oceń prawdziwość poniższych stwierdzeń odnoszących się do tekstu Grzegorza Jankowicza. Zaznacz P, jeśli stwierdzenie jest prawdziwe, albo F – jeśli jest fałszywe. <table border="1" data-bbox="304 786 1042 922"> <tr> <td>1.</td> <td>Sformułowania <i>Powtórzę..., I wtedy...</i> zwiększają spójność tekstu.</td> <td>P</td> <td>F</td> </tr> <tr> <td>2.</td> <td>Sformułowania ujęte w nawias wprowadzają nowy wątek rozważań.</td> <td>P</td> <td>F</td> </tr> <tr> <td>3.</td> <td>Równoważniki zdań <i>Ale daremnie, Bez powodzenia</i> dynamizują tekst.</td> <td>P</td> <td>F</td> </tr> </table>	1.	Sformułowania <i>Powtórzę..., I wtedy...</i> zwiększają spójność tekstu.	P	F	2.	Sformułowania ujęte w nawias wprowadzają nowy wątek rozważań.	P	F	3.	Równoważniki zdań <i>Ale daremnie, Bez powodzenia</i> dynamizują tekst.	P	F	70	71
1.	Sformułowania <i>Powtórzę..., I wtedy...</i> zwiększają spójność tekstu.	P	F												
2.	Sformułowania ujęte w nawias wprowadzają nowy wątek rozważań.	P	F												
3.	Równoważniki zdań <i>Ale daremnie, Bez powodzenia</i> dynamizują tekst.	P	F												

Zadanie 12. to kolejne w teście zadanie zamknięte typu prawda-fałsz. W rozwiązaniu zadania zdający powinien zauważyć, że: – sformułowania *Powtórzę..., I wtedy...* zwiększyły spójność – sformułowania ujęte w nawias nie wprowadzają nowego wątku rozważań – równoważniki zdań *Ale daremnie, Bez powodzenia* dynamizują tekst. **Zadanie należało do umiarkowanie trudnych**

Nr zadania	Treść polecenia	Wynik absolwentów III LO	Wynik absolwentów Technikum nr 3
13	Wybierz jeden temat i napisz wypracowanie. Temat 1. Czym dla człowieka może być tradycja? Rozważ problem i uzasadnij swoje zdanie, odwołując się do fragmentu Pana Tadeusza, całego utworu Adama Mickiewicza oraz do wybranego tekstu kultury. Twoja praca powinna liczyć co najmniej 250 wyrazów. Temat 2. Kiedy relacja z drugim człowiekiem staje się źródłem szczęścia? Rozważ problem i uzasadnij swoje zdanie, odwołując się do fragmentu <i>Nocy i dnia</i> Marii Dąbrowskiej oraz do wybranych tekstów kultury. Twoja praca powinna liczyć co najmniej 250 wyrazów. Temat 3. Zinterpretuj podany utwór. Postaw tezę interpretacyjną i ją uzasadnij. Twoja praca powinna liczyć co najmniej 250 wyrazów. (Józef Baran <i>Najkrótsza definicja życia</i>)	A i B – 52 C – 63 D – 68 E – 88 F – 100 G – 60 H – 65	A i B – 53 C – 83 D – 80 E – 96 F – 98 G – 53 H – 52

Zadanie 13. sprawdzało poziom opanowania umiejętności związanych z tworzeniem własnego tekstu w odniesieniu do dzieła literackiego zamieszczonego w arkuszu maturalnym. Zdający mieli do wyboru sformułowanie rozprawki problemowej na jeden z dwóch zadanych tematów lub napisanie interpretacji tekstu poetyckiego. Każda z form wypowiedzi zaproponowanych w arkuszu egzaminacyjnym musiała spełniać wymagania stawiane dłuższej wypowiedzi o charakterze

argumentacyjnym. Niezależnie od wybranego tematu wypracowanie maturalne powinno być poprawne merytorycznie, w sposób logiczny i spójny realizować zamysł kompozycyjny zaproponowany przez piszącego, być poprawne pod względem stylistycznym i językowym. Powinno także spełniać wymaganie stawiane dłuższymi wypowiedziami, czyli liczyć minimum 250 wyrazów. W wypracowaniach krótszych oceniano jedynie zaprezentowane stanowisko piszącego, poziom jego uzasadnienia i poprawność rzeczową – pozostałe kryteria nie podlegały ocenie. W całości na 0 punktów oceniano prace niemające charakteru argumentacyjnego (pozbawione stanowiska wobec problemu lub koncepcji interpretacyjnej, np. będące streszczeniem tekstu, biografią autora, rozwijające myśli niezwiązane z poleceniem) oraz zawierające kardynalne błędy rzeczowe, świadczące o niezajomości lektury obowiązkowej lub kontekstu interpretacyjnego, do którego odwoływał się zdający.

Formułowanie i uzasadnianie stanowiska (kryteria A i B)

Trudne okazało się dla zdających formułowanie i uzasadnianie stanowiska (w przypadku redagowania rozprawki problemowej) czy przedstawianie zgodnej z zamieszczonym w arkuszu egzaminacyjnym wierszem koncepcji interpretacyjnej i uzasadnianie tezy interpretacyjnej (w przypadku interpretacji utworu poetyckiego).

Problemem postawionym w temacie była konieczność określenia warunków, przyczyniających się do szczęścia w relacjach międzyludzkich. Poprawna realizacja wymagała odpowiedzi na pytanie postawione w temacie i przedstawienia pogłębionej argumentacji poświadczającej zrozumienie przez maturzystę zarówno fragmentu *Nocy i dni Marii Dąbrowskiej*, jak i wybranych tekstów kultury. Zdający w uzasadnieniu swojego stanowiska odwoływali się często do lektur obowiązkowych, np. *Zemsty Aleksandra Fredry*, *Lalki Bolesława Prusa*, ale także utworów spoza kanonu lektur: *Zbrodni i kary Fiodora Dostojewskiego*, *Nad Niemnem Elizy Orzeszkowej*, *Quo vadis Henryka Sienkiewicza*, *Kamizelki Bolesława Prusa*, *Romea i Julii Williama Szekspira*, *Roku 1984 George’a Orwella*

Około jedna trzecia zdających wybrała temat 1.: Czym dla człowieka może być tradycja? Rozważ problem i uzasadnij swoje zdanie, odwołując się do fragmentu „Pana Tadeusza”, całego utworu Adama Mickiewicza oraz do wybranego tekstu kultury. Twoja praca powinna liczyć co najmniej 250 wyrazów. Wypracowanie musiało dotyczyć problemu postawionego w temacie, czyli znaczenia tradycji dla człowieka, roli, jaką ona pełni w jego życiu. Zadaniem maturzysty było sformułowanie własnego stanowiska oraz przedstawienie spójnego z przyjętym rozstrzygnięciem wyводу argumentacyjnego wynikającego ze zrozumienia dołączonego do polecenia fragmentu *Pana Tadeusza Adama Mickiewicza*, całości tej lektury obowiązkowej oraz wybranego tekstu kultury. Maturzysta mógł sformułować swoje stanowisko na różne sposoby. Sformułowanie stanowiska wobec problemu podanego w poleceniu jest punktem wyjścia do skonstruowania logicznych i merytorycznie poprawnych argumentów uzasadniających własne stanowisko w oparciu o podane fragmenty tekstu, w odwołaniu do treści i problematyki całego romantycznego utworu oraz do innego tekstu kultury – zgodnie z poleceniem – wybranego przez zdającego. Zdający formułowali własne stanowisko w odniesieniu do polecenia podanego w treści zadania zwykle już w pierwszym akapicie pracy. Wskazywali zatem, czym dla człowieka może być tradycja, jaką rolę pełni w jego życiu i konsekwentnie pamiętali o sformułowanym stanowisku, co znajdowało potwierdzenie w przedstawionej w toku wyводу argumentacji. Zdający w uzasadnieniu swojego stanowiska odwoływali się często do takich tekstów, jak: *Antygona Sofoklesa*, *Wesele Stanisława Wyspiańskiego*, *Lalka Bolesława Prusa*, *Dziady cz. II Adama Mickiewicza* czy *Przedwiośnie Stefana Żeromskiego*.

Poprawność rzeczowa (kryterium C)

Większość zdających nie popełniała w wypracowaniach błędów rzeczowych. Jeżeli takie błędy pojawiały się w pracach, to najczęściej wynikały: • ze słabej znajomości lektury obowiązkowej (np. podkreślanie, że Tadeusz i Zosia brali ślub, założenie, że Jacek Soplica otrzymał czarną polewkę, mylenie losów Jacka Soplicy z losami Tadeusza Soplicy) • z braku umiejętności wnikliwego odczytania fragmentu zamieszczonego w arkuszu maturalnym (np. stwierdzenia, że Tadeusz i Zosia na uczcie obsługiwali gości lub że Bogumił i Barbara pobrali się z miłości czy określanie bohaterów Nocy i dni imionami: Bogumił i Bogumiła) • z braku podstawowej wiedzy z zakresu teorii literatury (np. pisanie o narratorze wypowiadającym się w wierszu Józefa Barana).

Zamysł kompozycyjny (kryterium D)

Na egzaminie maturalnym wymaga się, aby rozprawka problemowa i interpretacja wiersza były nie tylko merytorycznie poprawne, ale także strukturalnie odpowiednio zorganizowane. Stanowisko zdającego w rozprawce oraz teza interpretacyjna w interpretacji wiersza powinny być więc wyrażone w sposób klarowny, poprawną i precyzyjną polszczyzną. Wywód argumentacyjny lub interpretacyjny należy wyraźnie podporządkować myśli głównej wypowiedzi, z zachowaniem spójności lokalnej w obrębie akapitów oraz stosowaniem między akapitami językowych wykładników spójności, które organizują wypowiedź kompozycyjnie. Wszystkie części wypracowania należy podporządkować przyjętemu założeniu. Ważna jest również puenta wypracowania, z logicznego punktu widzenia stanowiąca funkcjonalne podsumowanie wyrażonych treści, domykająca tok wywodu; w zakończeniu wypowiedzi można sformułować określone uogólnienie, wzmocnić tezę czy hipotezę, postawić frapujące pytania. Zdający mieli umiarkowane problemy z funkcjonalną segmentacją i uporządkowaniem. Najczęstsze błędy: • stworzenie wywodu argumentacyjnego niespójnego pod względem znaczeniowym i logicznym • dobieranie argumentów i przykładów ilustrujących wywód myślowy niespójny ze sformułowaną tezą • brak logicznego powiązania między akapitami • znaczne dysproporcje między poszczególnymi częściami (zwykle znacznie uproszczone wnioskowanie w podsumowaniu).

Spójność lokalna i styl (kryteria E i F)

Większość zdających nie miała problemu z napisaniem pracy spójnej i zachowującej stosowność stylu. Poprawność językowa i poprawność zapisu (kryteria G i H) Umiejętność stosowania w wypracowaniu reguł poprawnościowych dotyczących gramatyki języka polskiego (kryterium G) sprawia zdającym najczęściej kłopotów, nie lepiej radzą sobie z zastosowaniem poprawnej ortografii i interpunkcji (kryterium H)

Wnioski do dalszej pracy wynikające z analizy wyników uzyskanych przez uczniów ZSE

Wyniki maturzystów obu typu szkół okazały się, co prawda, wyższe od tych krajowych i wojewódzkich, ale rezultaty wciąż są niezadowolające, dlatego warto skupić się w pracy z uczniami nad tymi obszarami wiedzy, w których zauważalne są niedociągnięcia. **Podczas przygotowania młodzieży do egzaminu maturalnego należy:**

- ❖ w ciągu całego cyklu nauczania wplatać ćwiczenia związane z rozumieniem tekstu czytanego. Chodzi tu w szczególności o teksty krytyczne, badawcze, publicystyczne, popularnonaukowe itp. W oparciu o nie warto ćwiczyć z uczniami umiejętności wyciągania właściwych wniosków, szukania informacji w tekście, odróżniania faktów od opinii, wyłapywania niuansów, odnajdowania ukrytych, nieoczywistych znaczeń, porównywania różnych tekstów, a zatem skoncentrować się na różnych operacjach na tekście
- ❖ zwrócić uwagę na obszerne omawianie i ćwiczenie zagadnień związanych z nauką o języku i poetyką tak, aby uczniowie znali pojęcia językoznawcze i

teoretycznoliterackie i potrafili je zastosować w praktyce

- ❖ wracać do zagadnień związanych z gramatyką języka polskiego (zdania złożone, składnia, fleksja)
  - ❖ skłaniać uczniów do porównywania testów z różnych epok czy różnych dziedzin kultury (analogie między literaturą i sztuką czy literaturą i filozofią)
  - ❖ ćwiczyć z uczniami zagadnienia dotyczące zabiegów językowych i często operować pojęciami ważnymi z punktu widzenia terminologii językoznawczej.
  - ❖ wplatać w różnorodne ćwiczenia polecenia dotyczące **związków frazeologicznych**
  - ❖ ćwiczyć tworzenie dłuższych form wypowiedzi, aby doskonalić umiejętności pisania wypracowań (częste zadania klasowe typu maturalnego i dokładne ich omawianie w oparciu o popełniane przez uczniów błędy)
  - ❖ przy każdej możliwej okazji wdrażać **ćwiczenia związane z umiejętnością streszczania tekstów,** tworzenia argumentów na rzecz wskazanej tezy, uzasadniania opinii, odróżniania informacji od poglądów
- Umiejętne stosowanie odpowiednich struktur językowych, służących konstruowaniu streszczenia, musi być podporządkowane następującym

czynnościom: • komponowaniu
streszczonego tekstu, np.: porządkowanie,
rozpoczynanie, pointowanie, uogólnianie

- operacjom myślowym, takim jak:
wnioskowanie, analizowanie,
porównywanie, doprecyzowanie
- precyzyjnemu definiowaniu, np. autor
wychodzi z założenia/opisuje/podkreśla/
rozważa/dostrzega/znajduje (zdający
często nie potrafili precyzyjnie
sformułować nawet tematu tekstu).

❖ sprawdzać **znajomość lektur
obowiązkowych** (sprawdziany ze
znajomości lektur obowiązkowych)